Valeria SURUCEANU
Universitatea de Stat din Moldova
Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău
E-mail: muzeul.chisinau@gmail.com

DIGITIZAREA PATRIMONIULUI CULTURAL MOBIL DIN REPUBLICA MOLDOVA – UN PAS PENTRU O NOUĂ PLATFORMĂ DE COMUNICARE

Pentru realizarea obiectivelor strategiilor europene în domeniul patrimoniului cultural, ţările membre ale Uniunii Europene alocă fonduri importante şi îşi stabilesc planuri naţionale de digitizare a patrimoniului. În digitizare sunt implicate biblioteci, muzee, arhive, organizaţii de patrimoniu, universităţi şi instituţii de cercetare. Dacă la nivel naţional fiecare ţară este responsabilă pentru digitizarea propriului patrimoniu, la nivel european se urmăreşte dezvoltarea unor instrumente de lucru, standarde de date, ghiduri de bună practică, astfel încât eforturile să fie, pe cât posibil, armonizate. Din păcate, persistă o defazare între priorităţile şi direcţiile de acţiune ale Uniunii Europene în acest domeniu şi ale noastre. În timp ce digitizarea şi accesul la cultură pe Internet sunt o prioritate în Europa, în Moldova aceasta este o preocupare minoră, secundară. În timp ce toate ţările, membre sau ne membre ale Uniunii Europene, sunt în procesul dinamizării programelor naţionale de digitizare a patrimoniului cultural, pe care le au de mulţi ani, Republica Moldova rămâne în urmă la acest capitol. În timp ce toată lumea

discută despre creşterea conţinutului cultural digital pus la dispoziţie de fiecare ţară pentru Bibliotecă Digitală Europeană (înţeleasă în sensul cel mai larg, nu doar texte, documente sau cărţi electronice, dar şi obiecte de muzeu, situri şi monumente, fotografii, filme, muzică, înregistrări audio etc.), Moldova nu are în acest moment nimic pus pe raftul ei virtual referitor la domeniul patrimoniului mobil. În timp ce în ţările europene toată lumea se preocupă de facilitarea accesului la cultura digitală, şi anume muzeele, pentru toate grupurile de public, de la şcolari la pensionari (facilitare fizică, prin acces la calculator şi Internet dar mai ales facilitare intelectuală – de prezentare, interpretare, sprijin în învăţare şi delectare a diverselor grupuri de public), muzeele din Moldova sunt încă reticente şi timide. Digitizarea este benefică pentru instituţii şi înseamnă: inventariere, documentare, cercetare, conservare, valorificare. Este o investiţie pentru prezent şi pentru viitor pe care nu ne putem permite să o amânăm. Dacă vrem să ne afirmăm identitatea naţională şi specificul cultural, digitizarea patrimoniului cultural este unul dintre instrumentele cele mai actuale şi mai eficiente. Pentru a ne integra în politica europeană de digitizarea patrimoniului, ar trebui să ne propunem câteva sarcini și în primul rând accelerarea creării și perfecționării bazei de date comune a patrimoniului cultural. În acest context în comunicatul nostru dorim să evidențiem cele mai importante probleme și soluții legate de digitizarea patrimoniului cultural mobil din Republica Moldova. Crearea unei rețele virtuale de servicii și bunuri culturale este o prerogativă a timpului și este stipulată în strategia ***Cultura-2020***, adoptată încă în anul 2014. În pofida faptului că digitizarea a fost considerată printre prioritățile politicii culturale, până în anul 2020, în Republica Moldova, la nivelul muzeelor naționale și locale, nu a existat un sistem unic de operare cu bazele de date a patrimoniului cultural mobil. Actualmente, în subordinea Ministerului Culturii activează 7 muzee cu 13 filiale: Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală a Moldovei; Muzeul Naţional de Istorie a Moldovei; Muzeul Naţional de Artă al Moldovei; Casa-muzeu „A. S. Puşkin”; Rezervaţia Cultural-Naturală Orheiul Vechi; Muzeul Naţional de Literatură „Mihail Kogălniceanu” şi Muzeul de Istorie a evreilor din Moldova. În ceea ce privește evidența patrimoniului, de mai bine de 20 ani muzeele subordonate Ministerului Culturii au elaborat și formează baza electronică de date, pri-

vind patrimoniul cultural mobil. Dintre muzeele susmenționate, doar Muzeul Naţional de Artă, Muzeul Naţional de Etnografie şi Muzeul Naţional de Istorie a Moldovei până în anul 2020 au fost în proces de digitizare a patrimoniului cultural. Astfel, din numărul total de piese ale acestor muzee – 615.839 au fost digitizate, ce constituie nu mai mult de 30,0% din totalul colecțiilor. În fiecare instituţie procesul de digitizare este desfăşurat în baza unui program propriu, ceea ce împiedică crearea unei baze naţionale unificate de date. Fişele primare, care constituie sursa primară de informaţie pentru digitizare, sunt şi ele diferite în fiecare muzeu. Riscurile Programului de informatizare, stipulat în documentele strategice din Republica Moldova, se prezintă în faptul că suportul logistic pentru informatizare, este asigurat de către administrația fiecărui muzeu separat, fapt care poate duce pe viitor la incompatibilitatea formatului (criterii de calitate, cerințe tehnice) cu platforma comună, necesară pentru crearea bazei de date comune, precum si crearea unui Muzeu Virtual, fapt care a fost prevăzut în strategia ***Cultura 2020***. Nu a existat niciun sistem automatizat de evidenţă a patrimoniului muzeal nici pentru muzeele locale. Mai mult, muzeele din teritoriu, în proporție de 80% nu au fost dotate cu calculatoare care le-ar permite digitizarea patrimoniului. Au existat câteva proiecte importante de digitizare, câteva muzee locale au avut deja programele dedicate digitizării patrimoniului cultural şi au început să fie preocupate de prezenţa lor pe web, dar un sistem unic de operare cu bazele de date ale patrimoniului mobil nu a existat la nivel naţional. În noua Legea a muzeelor din 2017 digitizarea patrimoniului cultural s-a introdus ca un obiectiv prioritar pentru muzeele Republicii Moldova, totodată până în 2020 nu s-a asigurat o finanțare adecvată pentru dezvoltarea sistemului de digitizare la nivel național. În 2020 în cadrul activității ICOM Moldova a fost inițiat un proiect cu denumirea „**Patrimoniul Cultural Mobil – un pas pentru o nouă platformă de comunicare”** cu scopul valorificării şi promovării patrimoniului mobil prin crearea unui Registru Automatizat comun a Patrimoniului Cultural Naţional mobil, care a fost susținut de Ministerului Culturii în cadrul Programului de proiecte culturale desfășurate de organizațiile necomerciale. Despre rezultatele obținute vom vorbi în acest comunicat.

* Rezumatul şi comunicarea au fost elaborate în cadrul Programului de Stat 20.80009.0807.19 „Cultura promovării imaginii oraşelor din Republica Moldova prin intermediul artei şi mitopoeticii”.